

BUNKER MUSEUM TERSCHELLING

Beleidsplan 2024 - 2027

INHOUDSOPGAVE

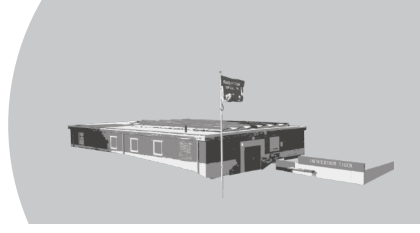
2	1. Inleiding	21	12. Middelen
3	2. De Tigerstelling	22	13. Evaluatie
4	3. Noodzaak Beleidsplan	23	Bijlage 1
5	4. Doelstellingen	24	Bijlage 2
7	5. De Stichting Bestuurlijk	25	Bijlage 3
10	6. Herstel en Onderhoud		
12	7. Inrichting		
13	8. Toekomstvisie		
15	9. Publieksinformatie		
19	10. Collectiebeheer		
20	11. Relatiebeheer		

Het Beleidsplan Stichting Bunkerbehoud Terschelling is met inbegrip van de bijlage 1, 2 en 3 vastgesteld in de bestuursvergadering van 02-01-2024.

1.

INLEIDING

Met veel enthousiasme en met de hulp van velen wordt al vele jaren hard gewerkt op het terrein van de voormalige Tigerstelling. Het oorlogsverleden van Terschelling is weer grotendeels uit het zand tevoorschijn gekomen. Een oorlogsgeschiedenis die om meerdere redenen bijzonder is. Over het hele eiland zijn nog resten van bunkers en stellingen aanwezig. De Tigerstelling is onderdeel van de Atlantikwall en was tevens een belangrijke schakel in de luchtoorlog die gevoerd werd tussen de geallieerden en de Luftwaffe.

Na de Tweede Wereldoorlog zijn de bunkers en stellingen in de vergetelheid geraakt en veelal onder het zand geschoven. De Stichting Bunkerbehoud Terschelling heeft het erfgoed uit de Tweede Wereldoorlog weer zichtbaar gemaakt, en toegankelijk gemaakt voor het publiek omdat ook dit erfgoed deel uitmaakt van de eilander geschiedenis.

De Stichting heeft sinds de oprichting in 2014 en de opening van het Informatiecentrum en de start van excursies op de stelling in 2015 veel belangstelling van bezoekers, zowel van het eiland als van de wal.

Voor de komende jaren staan er aantal grote ontwikkelingen op de agenda, Daarom heeft het bestuur van de Stichting besloten dit beleidsplan voor de komende jaren op te stellen. Dit beleidsplan bevat een samenhangende visie voor de komende vier jaar op de activiteiten van de Stichting Bunkerbehoud Terschelling.

2. DE TIGERSTELLING

Over de rol en betekenis van de Tigerstelling in de Tweede Wereldoorlog is in het Informatiecentrum en op de stelling veel informatie terug te vinden. Niet alleen daar, maar ook in diverse uitgaven over de bunkerbouw en de gebeurtenissen op en rond Terschelling in de tweede Wereldoorlog. Op deze plaats wordt volstaan met een korte samenvatting van het ontstaan van de Stichting Bunkerbehoud Terschelling.

In de naoorlogse jaren taalt niemand eigenlijk meer naar de Terschellinger bunkers voor zover ze geen maatschappelijk nut hebben. Waar nog toegankelijk, worden bunkers speelplekken voor de jeugd of worden er feestjes gehouden. Bruikbare bouwmaterialen worden verwijderd en beginnen een tweede leven. Sommige bunkers worden opslagplaats, garage, woning of zomerhuis. Nieuwe gebruiksbestemmingen werden ook een volkshogeschool, een discotheek, een drinkwaterstation en een biologisch station. Van verreweg de meeste bouwwerken zoals op de Tigerstelling bleef niet veel meer over dan een bunkerarkas.

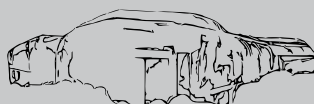
Vanaf 1989 zijn diverse bunkers onder het slootvuil en zand gewerkt. Aantrekkingskracht voor spontane feestjes en het gebruik als illegale vuilstortplaats vormden een reden om ze aan het oog te onttrekken. Tegelijkertijd oefenden de verstopte bunkerarkassen een zekere aantrekkingskracht uit om de bunkers toch weer zichtbaar te maken en op zoek te gaan naar sporen uit het oorlogsverleden. Naar gelang de gevolgen van de oorlog verder van ons af kwamen te staan, groeide het besef dat de bunkers zelf de sporen waren van een donkere periode in de oorlogshistorie van het eiland.

Het eerste initiatief om iets met de bunkers te gaan doen kwam van de heer R.S. Reijntjes, die voorstelde om te onderzoeken of er iets museaals met het bunkercomplex gedaan kon worden. Hij vroeg enkele studenten -Bob Eckhardt en Merlijn van der Linden -een afstudeerproject over de haalbaarheid van herstel en exploitatie te maken. Begeleid door Hilbrand van Dijk van Staatsbosbeheer gingen deze studenten aan het werk en leverden in november 2008 het rapport "De Tiger terug in het vizier" op. Een rapport met veel bruikbare en goed onderbouwde informatie.

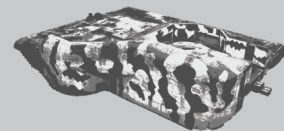
Nadat de heer Reijntjes had aangegeven geen verdere inspanningen te willen plegen, is het initiatief overgenomen door de cultuurhistorische vereniging Schylge myn Lântse. Dit viel samen met een initiatief vanuit de provincie Fryslân om in het kader van het plattelandsbeleid aandacht te besteden aan het oorlogsverleden van de Waddeneilanden. Gezamenlijk met de overige Waddeneilanden werd het project "Wadden in Oorlog" opgezet. Resultaat was een projectenboek "'Wad 'n Erfgoed" waarvan sommige projecten al snel werden gerealiseerd. Zo kwam er een website en werd er een documentaire gemaakt. Maar de wens bleef om op Terschelling een project uit te voeren door de Tigerstelling weer zichtbaar te maken.

Dankzij de steun van Schylge myn Lântse, de provincie, de gemeente en Staatsbosbeheer kon een plan van aanpak worden opgesteld. Met cofinanciering van deze instellingen en door de inzet van veel vrijwilligers kon een subsidieaanvraag bij het Waddenfonds succesvol worden afgerond. In 2013 werd de beschikking afgegeven waarmee de projectkosten van ruim 420.000 euro konden worden gefinancierd. Daarmee brak een nieuwe fase aan. Het bunkerproject moest op eigen benen gaan staan. De pioniersrol van de cultuurhistorische vereniging kwam tot een eind. De Stichting Bunkerbehoud Terschelling werd in maart 2014 als zelfstandig rechtspersoon opgericht. Een druk jaar volgde: een grote groep vrijwilligers werkte hard aan het herstel van de projectbunkers. De hoeveelheid zand en bouwafval waarmee de bunkers in de loop der tijd waren gevuld, werd emmertje voor emmertje naar buiten gebracht en afgevoerd. De aanbesteding van het werk aan de infrastructuur, het grondverzet, de kantine en de Bertha bunker werd opgepakt. Diverse vergunningsprocedures werden doorlopen, voor de munitieopslagplaats werd een nieuwe locatie gevonden, met Staatsbosbeheer werden afspraken gemaakt. Al deze activiteiten werden in augustus 2014 gemarkeerd met de formele aftrap van het project door gedeputeerde mevrouw Schokker.

In 2015 zijn de werkzaamheden zover gevorderd dat een openstelling voor het publiek gerealiseerd kon worden. Zoals al eerder aangegeven heeft de Stichting grote plannen voor de komende jaren voor het museum. Dus het is nu het moment om beleidsmatig een doorkijk te geven naar de ambities van de Stichting Bunkerbehoud Terschelling voor de komende jaren.

3. NODZAAK BELEIDSPLAN

De afgelopen jaren is veel gebeurd om de Tigerstelling nog aantrekkelijker te maken voor het publiek. Zo zijn er in de laatste jaren een aantal expositiebunkers toegankelijk gemaakt voor bezoekers d.m.v. een QR-code.

In 2022 hebben ca.15.000 bezoekers de Tigerstelling bezocht. Het verder ontwikkelen en zichtbaar maken van gebouwen en de inrichting van het terrein op de stelling is nog steeds een belangrijk taakonderdeel van de stichting. Maar niet te ontkennen valt, dat aan werkzaamheden op het gebied van exploitatie, instandhouding, onderhoud, collectiebeheer en publieksinformatie een steeds zwaarder gewicht toekomt.

In die zin zitten we nu in een fase waarbij we niet meer de nadruk leggen op het uitgraven van bunkers, maar om het museum verder te professionaliseren en verder te ontwikkelen. De ambitie is, om het museum niet alleen nationaal maar ook internationaal op de kaart te zetten. Er komen de laatste jaren al verschillende nationaliteiten een bezoek brengen aan de Tigerstelling.

Het laten zien en beleven van het oorlogserfgoed zijn doelstellingen die nu een meer prominente plaats gaan innemen in de werkzaamheden van de Stichting. Daarvoor is een visie nodig op de koers die de komende jaren zal moeten worden gevolgd. Een duidelijke koers betekent houvast voor het bestuur van de Stichting om op een transparante en duidelijke wijze leiding te kunnen geven aan dit project. Daarvoor is deze beleidsvisie geschreven.

4.

DOELSTELLINGEN

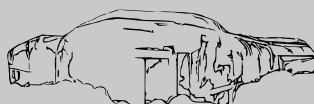

De doelstellingen van de Stichting Bunkerbehoud Terschelling zijn vastgelegd in de oprichtingsakte. Deze doelstellingen zijn

- a. Het behoud van het erfgoed uit de Tweede Wereldoorlog op Terschelling;
- b. Het restaureren en/of schoonmaken van bunkers;
- c. Het exploiteren van erfgoed uit de Tweede Wereldoorlog;
- d. Het verzamelen van informatie over bunkers en het geven van informatie over dit onderwerp aan belangstellenden;
- e. Het in overleg treden met overheden en particulieren tot behoud van bestaande bunkers;
- f. Het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.
- g. Het verder ontwikkelen en implementeren van het collectiebeheer

Dit beleidsplan bevat een concretisering van de doelstellingen voor de komende vier jaar. Het beleidsplan zal elk jaar worden aangevuld met een jaarplan. In de periode 2024 -2027 zullen de doelstellingen van de Stichting inhoud worden gegeven door de volgende voornemens te realiseren. Achter elk voornemen wordt verwezen naar het hoofdstuk waar een nadere uitwerking is opgenomen. In hoofdstuk 8 wordt het "Toekomstbeeld" van het Bunker Museum in fases nader uitgelegd.

- Het in stand houden van een toereikend vrijwilligerspotentieel met aandacht voor een zorgvuldig vrijwilligersmanagement [HOOFDSTUK 05]
- Het invullen van een organisatie-model met werkgroepen bemenst door vrijwilligers [HOOFDSTUK 05]
- Het actualiseren van het handboek Gebruiksregels Tigerstelling en dit handboek jaarlijks actualiseren [HOOFDSTUK 05]
- Het verder zichtbaar maken van de Tigerstelling door een beperkt aantal bunkers uit te graven en te herstellen [HOOFDSTUK 06]
- Het afronden van een terreininrichting met aandacht voor de oude looproutes, loopgraven en zichtlijnen [HOOFDSTUK 06]
- Het onderhouden van een goede relatie met de grondeigenaar, Staatsbosbeheer, op basis van duidelijke afspraken [HOOFDSTUK 06]
- Het uitbouwen en in stand houden van de inrichting van het Informatiecentrum en een beperkt aantal bunkers [HOOFDSTUK 07]
- Het realiseren van een groei van het jaarlijkse bezoekersaantal van 15.000 in 2022 naar 20.000 in 2027 [HOOFDSTUK 07]
- Het realiseren van een kwalitatieve doorontwikkeling van de publieksinformatie over de stelling [HOOFDSTUK 09]
- Het realiseren van een voldoende aanbod aan rondleidingen voor bezoekers [HOOFDSTUK 09]
- Het scheppen van mogelijkheden voor een korte rondleiding of een rondleiding voor bepaalde doelgroepen [HOOFDSTUK 09]
- Het uitbouwen van de mogelijkheid een bezoek te brengen aan de Tigerstelling zonder deelname aan een rondleiding [HOOFDSTUK 09]
- Het exploiteren van het Informatiecentrum [HOOFDSTUK 09]
- Het meewerken aan het gebruik van de stelling door derden voor zover dit gebruik de missie van de Stichting niet negatief beïnvloedt [HOOFDSTUK 09]
- Het organiseren van een expositie gerelateerd aan het bevorderen van het historisch besef van het oorlogsverleden van Terschelling [HOOFDSTUK 09]

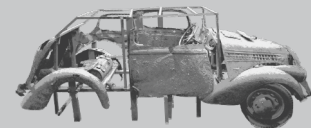

- Het inhoud geven aan het collectiebeheer en documentatiebeleid [HOOFDSTUK 10]
- Het doen van onderzoek naar de educatieve mogelijkheden [HOOFDSTUK 10]
- Het binden van "vrienden van" en sponsors aan de Stichting [HOOFDSTUK 11]
- Het uitbouwen van een samenwerking met organisaties op Terschelling en gelijkgestemde organisaties buiten het eiland en door open te staan voor overleg met deze partijen [HOOFDSTUK 11]
- Het realiseren van een reguliere exploitatie van de stelling binnen de middelen die beschikbaar komen uit entreegelden [HOOFDSTUK 12]
- Het verwerven van middelen uit aanvullende bronnen ten einde projecten in gang te kunnen zetten om de stelling nog meer zichtbaar te maken [HOOFDSTUK 12]
- Het aanvragen van de ANBI-status [HOOFDSTUK 13]

5. DE STICHTING BESTUURLIJK

Kerndocumenten

De kerndocumenten van de Stichting zijn:

- De statuten van de Stichting Bunkerbehoud Terschelling, zoals vastgelegd in de notariële akte van 4 maart 2014.
- Het beleidsplan voor een vierjaarlijkse periode, voor de periode 2024-2027.
- Het jaarplan waarin wordt aangegeven welke activiteiten in een komend jaar ter hand worden genomen.
- Een begroting voorzien van een meerjarenraming
- Een jaarverslag met een jaarrekening
- Het huishoudelijk reglement waarin is uitgewerkt de rol, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het bestuur en de werkgroep leiders.
- Het organisatie-model/organogram van de Stichting Bunkerbehoud (zie bijlage 1 en 2)

Bestuur

De Stichting wordt aangestuurd door een bestuur van 6 leden met de volgende taakverdeling:

- Voorzitter
- Secretaris
- Penningmeester
- 3 Algemene bestuursleden

De benoemingsperiode, zittingsperiode, besluitvorming, verslaglegging e.d. zijn terug te vinden in het huishoudelijk reglement. Voor de bestuursleden wordt het volgende profiel gehanteerd:

• <i>Voorzitter</i>		gezaghebbend, verbinder, communicatief vaardig;
• <i>Secretaris</i>		in staat zijn de coördinatie tussen de werkgroepen en het bestuur en tussen de werkgroepen onderling te bewaken;
• <i>Penningmeester</i>		financiële deskundigheid, ervaring met het financiële beheer van instellingen en projecten.
• <i>Algemene bestuursleden</i>		bij voorkeur iemand met een technische achtergrond die in staat is projecten te initiëren dan wel te beoordelen, iemand met kennis en inzicht op het gebied van publieksinformatie of iemand met historische kennis over het oorlogsverleden van Terschelling.

Vrijwilligers; vrijwillig maar niet vrijblijvend

Naast het bestuur kent de Stichting een groot aantal vrijwilligers. De Stichting is volledig afhankelijk van de inzet van deze vrijwilligers. Het herstel en onderhoud van gebouwen en het terrein, het beheren en exploiteren van het erfgoed, de overdracht van kennis en informatie aan het publiek, het faciliteren van de dienstverlening in het Informatiecentrum: allemaal taken die door vrijwilligers worden uitgevoerd. De Stichting dient zuinig te zijn op de vrijwilligers. Van het bestuur mag dan ook voortdurend aandacht worden gevestigd voor een goed vrijwilligersmanagement.

Daartegenover staat dat het uitvoeren van taken als vrijwilliger niet vrijblijvend is. Van de vrijwilliger wordt verwacht dat hij of zij taken uitvoert met weliswaar een grote mate van zelfstandigheid, maar wel binnen de kaders zoals die te vinden zijn in dit beleidsplan, in het jaarplan en in de instructies voor de werkgroepen. Zonder duidelijke structuur kan de Stichting niet functioneren. Van de vrijwilligers mag verwacht worden dat zij oog hebben voor het stichtingsbelang dat soms op gespannen voet kan staan met individuele wensen.

De vrijwilligers worden georganiseerd in een aantal werkgroepen. Alle werkgroepen staan uiteraard onder aansturing van het bestuur. Iedere werkgroep heeft een werkgroep leider die verantwoordelijk is voor de gang van zaken in de werkgroep. Elke werkgroep leider heeft een vast aanspreekpunt in het bestuur. Inhoudelijk kunnen personen deel uitmaken van zowel het bestuur als een werkgroep alsook van verschillende werkgroepen.

De indeling van werkgroepen is als volgt:

werkgroep onderhoud terrein en bunkers.

Deze werkgroep draagt zorg voor onderhoud van het terrein en de bunkers (met uitzondering van de inrichting van de bunkers) alsmede het zichtbaar maken van de bunkers.

werkgroep inrichting bunkers, thema-en tijdelijke exposities.

Deze werkgroep is belast met de inrichting van de bunkers met uiteraard bijzondere aandacht voor die bunkers die voor het publiek zijn opengesteld. De werkgroep draagt tevens zorg voor het onderhoud van de inrichting van de bunkers en is daarbij gebonden aan de kaders van het collectiebeheer. De werkgroep houdt zich bezig met de voorbereiding en inrichting van thematische tijdelijke exposities.

werkgroep technische zaken met inbegrip van ICT, beheer materieel, werkplaats en veiligheid.

Deze werkgroep houdt zich bezig met het ontwikkelen en beheren van de technische installaties, gas, water en elektra, beveiligingsinstallaties, audio en video inrichting, ICT, energiebeheer (zonnepanelen). Ook het veiligheidsbeleid behoort tot het werkkerrein van deze werkgroep. Tot slot wordt bij deze werkgroep ook ondergebracht het beheer van door de Stichting aangeschaft materieel (apparatuur, gereedschap, bouwmaterialen) en de zorg voor de werkplaats met inbegrip van het magazijnbeheer.

werkgroep beheer Informatiecentrum

Onder deze werkgroep valt de dagelijkse exploitatie van het Informatiecentrum en de bunkers. Onderdeel van de werkgroep beheer is een zogenaamd gidsenoverleg met de coördinator excursies.

werkgroep excursies

De werkgroep excursies houdt zich bezig met het organiseren van excursies voor de bezoekers. Tevens zorgt de werkgroep leider dat nieuwe excursieleiders worden opgeleid.

werkgroep collectiebeheer.

De werkgroep collectiebeheer houdt zich bezig met het collectie-en documentatiebeheer. Deze werkgroep maakt gebruik van het digitale systeem Atlantis om alle voorwerpen, boeken e.d. digitaal in op te slaan. Het aannamebeleid, beoordeling en registratie verloopt ook via deze werkgroep.

werkgroep publieksinformatie en nieuwsbrief vrienden/donateurs

Deze werkgroep draagt zorg voor de pr-activiteiten, het beheer van de website en de contacten met relevante instellingen op het eiland. Tevens is deze werkgroep belast met de zorg voor "de vrienden van" en de sponsors. Deze werkgroep zorgt dat er 2x per jaar een nieuwsbrief wordt opgesteld en wordt verstuurd naar de vrienden/donateurs van de Stichting.

Naast de genoemde "vaste" werkgroepen kunnen door het bestuur werkgroepen worden ingesteld voor specifieke doeleinden, bijvoorbeeld voor het uitvoeren van een project of voor het organiseren van een bijzondere activiteit of expositie.

De werkgroepen zijn verantwoording schuldig aan het bestuur. Zoals gemeld heeft iedere werkgroep leider een vast aanspreekpunt in het bestuur. Verder organiseert het bestuur tenminste elk kwartaal een overleg tussen het bestuur en de werkgroep leiders.

Bijzonder aandachtspunt voor het bestuur en de werkgroep leiders is aandacht voor de vrijwilligers. De Stichting draait op vrijwilligers en is daarvan afhankelijk. Dit betekent dat het bestuur voortdurend aandacht besteed aan communicatie met alle vrijwilligers over voornemens en besluiten van het bestuur. Het bestuur draagt er zorg voor dat elk half jaar een bijeenkomst wordt georganiseerd waarvoor alle vrijwilligers worden uitgenodigd.

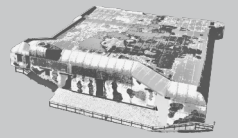
Opdracht voor het bestuur is eveneens het jaarlijks laten zien dat het werk van de vrijwilligers wordt gewaardeerd. Dit kan bijvoorbeeld door een jaarlijkse gezamenlijke activiteit te organiseren of door het verstrekken van een attentie.

Om redenen van herkenbaarheid, veiligheid en professionele uitstraling zal het bestuur er voor zorg dragen dat bedrijfskleding voor de vrijwilligers beschikbaar komt. Wanneer een vrijwilliger dienst doet in het Informatiecentrum of als excursieleider een excursie loopt op de Tigerstelling, is hij/zij verplicht de instructies te volgen die het bestuur geeft over het dragen van bedrijfskleding.

Het bestuur zal in 2024 samen met de gemeente Terschelling kijken of zowel het bestuur als de vrijwilliger voldoende verzekerd is, door na te gaan of een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering en een vrijwilligersverzekering nodig is. Dit laatste is alleen nodig indien de collectieve polis van de gemeente Terschelling onvoldoende dekking biedt.

HERSTEL EN ONDERHOUD

In de afgelopen jaren is een aantal bunkers weer zichtbaar gemaakt en zijn diverse werkzaamheden in het terrein uitgevoerd. Op de bij dit beleidsplan bijgevoegde kaart is met kleur aangegeven welke bunkers, openbaar toegankelijk, middels een ticket uit het Informatiecentrum, alleen tijdens een excursie, ingericht, niet toegankelijk, niet uitgegraven of gesloopt zijn. De volgende bunkers zijn de afgelopen jaren uitgegraven, ingericht of toegankelijk gemaakt:

G14,	G24-manschappen,	G38-opslag elektra en	G53-voor de Bertha,
G15,	G25,	spoor,	G56,58 en 59 adelaarsnest,
G17,	G26,	G41 officiers,	G61, zeelieden,
G18,	G27-trafo,	G42, vliegtuigen,	G62,
G19,	G28-kantine,	G45 wisselexpo,	G63-gevangenis,
G20,	G 29-Berghof,	G48,	G64-telefoon,
G21,	G35 expo dwangarbeiders,	G49/50-rampenfonds,	G65-424,
G22,	G36-Wache,	G51 Freya,	G66-vleermuis.
G23-sleutel,	G37-kaasbunker,	G52 Bertha,	

In totaal 37 stuks die op kaart van bijlage 3 in groen zijn aangegeven.

De opdracht voor de komende jaren is in de eerste plaats het afronden van de werkzaamheden aan die bunkers waarmee voor 2023 een start is gemaakt en het continueren van de terreininrichting. Uitgangspunt voor de terreininrichting is dat de oude looproutes, loopgraven en zichtlijnen zoveel als mogelijk worden teruggehaald. De ontwikkeling van de bunkerroute op het terrein zal verder vorm worden gegeven. Ook worden informatieborden geplaatst. Het aantal expositiebunkers die middels een QR-code toegankelijk worden, zal worden uitgebreid.

Bijzonder aandachtspunt bij de verdere inrichting is de veiligheid voor de bezoeker. De bezoekers moeten zonder risico's te lopen, zich veilig over het terrein kunnen bewegen. Het bestuur zal in samenspraak met de werkgroep, die daar verantwoordelijk voor is, dit onderwerp verder uit werken.

In de periode tot en met 2027 zal in beperkte mate worden gewerkt aan het uitgraven van meerdere bunkers. Richtsnoer voor het bepalen van wat wordt uitgegraven, is het uitgangspunt dat een zo groot mogelijke verscheidenheid in soorten bunkers zichtbaar wordt gemaakt. Van elke soort één, is beter dan een aantal dezelfde bunkers uitgraven.

Voor de periode tot en met 2027 worden de werkzaamheden als volgt geconcretiseerd.

Indien de financiële middelen het toelaten zijn opties voor nog te openen bunkers in de bunkerroute in deze beleidsperiode:

G33,

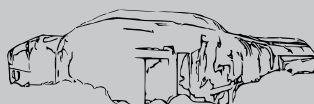
In totaal 1 stuks die op de kaart in bijlage 3 nu nog in grijs zijn aangegeven.

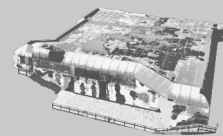
In de komende beleidsperiode zal tevens worden onderzocht of het gebied en de bunkers rondom de locatie G3 weer hersteld kunnen worden. Daartoe zal overleg met Staatsbosbeheer worden gevoerd teneinde na te gaan of een verruiming van het gebied dat de Stichting in erfpacht heeft kan worden gerealiseerd. Vervolgens zal een herstelplan worden opgesteld. Indien een en ander financieel haalbaar is, kan dit project aansluitend aan deze planperiode worden uitgevoerd.

In de komende beleidsperiode zal het bestuur gaan onderzoeken wat er gaat gebeuren met het spoor. Het idee is om op de stelling een plek te zoeken waar we een stukje spoor en een aantal wagons overdekt kunnen tentoonstellen.

Niet alle weer zichtbaar gemaakte bunkers zullen toegankelijk zijn voor het publiek. In hoofdstuk 7 is aangegeven welke bunkers een publieksfunctie hebben of zullen krijgen.

Met een uitgraven van een bunker kan pas worden gestart nadat door het bestuur in een projectvoorstel is vastgesteld welke bestemming die bunker krijgt en of er voldoende middelen zijn om het herstel vorm te geven.

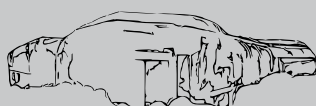

Tevens wordt in het projectvoorstel aangegeven wie de trekker is en welke vrijwilligers bij de uitvoering worden ingeschakeld.

Voor elke nieuw project inzake het zichtbaar maken van bunkers is dus een afzonderlijk bestuursbesluit nodig. Dit spreekt voor zich, maar is hier vermeld om te benadrukken dat in de komende jaren de prioriteit ligt bij het afmaken van de gestarte initiatieven, bij het inrichten van het terrein en bij de opbouw van het beheer van de stelling.

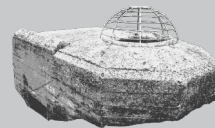
Omdat een goede wisselwerking tussen de Stichting en Staatsbosbeheer noodzakelijk is, draagt het bestuur ervoor zorg dat jaarlijks een overleg met Staatsbosbeheer wordt georganiseerd waarin de lopende en toekomstige ontwikkelingen worden doorgenomen. Desgewenst wordt meegewerkt aan het samen met Staatsbosbeheer opstellen van een beheervisie voor het terrein.

De uitvoering van dit hoofdstuk berust bij de werkgroep onderhoud terrein en bunkers. Nogmaals wordt benadrukt dat deze werkgroep geen mandaat heeft nieuwe projecten inzake het uitgraven van bunkers op te starten. Daarvoor is per project -zoals hiervoor gemeld -een afzonderlijk bestuursbesluit nodig.

7.

INRICHTING

In 2015 is het Informatiecentrum geopend en het bestuur vindt het tijd voor een opfrisbeurt. Daarom heeft het bestuur in 2021 een begin gemaakt met het plan "Toekomstvisie Bunker Museum" met als onderdeel de herinrichting van het Informatiecentrum. In 2023/2024 zullen in samenwerking met een architect de plannen voor de herinrichting van het Informatiecentrum worden gerealiseerd, en het bestuur is voornemens het vernieuwde Informatiecentrum in mei 2025 tijdens de viering van 80 jaar bevrijding feestelijk te openen. Een verdere toelichting op de "Toekomstvisie Bunker Museum" is te lezen in hoofdstuk 8.

In 2023 heeft de Stichting een compleet, maar ongerestaureerde Würzburg radar gekregen. In samenwerking met een architect is het bestuur van plan om deze radar op de stelling te plaatsen, Het plan is om de radar middels een tunnel vanuit het Informatiecentrum bereikbaar te maken, zodat bezoekers de Würzburg radar kunnen bezichtigen. Tevens zal daar een expositie te zien zijn over de radar techniek.

In de afgelopen jaren zijn eveneens goede vorderingen gemaakt met de inrichting van enkele expositiebunkers die met een QR-code te bezichtigen zijn. Dit proces zal doorgaan. De daarvoor in aanmerking komende bunkers zullen zoveel als mogelijk worden ingericht met materialen afkomstig uit de periode van de Tweede Wereldoorlog. Voortdurend zal daarbij worden gezocht naar aansluiting bij wat bekend is over de oorspronkelijke inrichting van de bunkers. In geen geval mag de inrichting toegroeien naar een verzameling van willekeurige voorwerpen uit de oorlogstijd.

Er zijn twee uitzonderingen op dit uitgangspunt:

- Een permanente uitzondering wordt gemaakt voor de inrichting van een ruimte waarin centraal staat het gebruik van de bunkers na de oorlog door de Terschellinger jeugd;
- Een tijdelijke uitzondering als het gaat om materiaal dat nodig is voor een expositie;
- Er zal ook aandacht worden gegeven aan wat de vrijwilligers in al die jaren hebben gerealiseerd.

De bunkers die zijn opgenomen in de begeleide rondleiding zijn geopend, toegankelijk gemaakt voor het publiek en van inrichting voorzien. Het betreft de G54 (start excursie) de G23 (Sleutel), de G52 Bertha bunker.

Niet alle van buitenaf weer zichtbaar gemaakte bunkers maken deel uit van de rondleiding met gids. In het Informatiecentrum kunnen bezoekers na het kopen van kaartje de expositie in G28 (Informatiecentrum), de en de G45 (aggregaat bunker) bekijken. Tevens krijgen de bezoekers een QR-code waarmee ze een aantal expositiebunkers kunnen bezichtigen. Naast het Informatiecentrum en de bunkers uit de rondleiding, zijn in de periode 2021-2024 de volgende expositiebunkers ingericht en met een QR-code toegankelijk gemaakt voor het publiek:

G41 Officiersbunker

G42 Radar Bunker (expositie neergestorte vliegtuigen)

G35 Fourierbunker (expositie dwangarbeiders en Joodse familie)

G61 Manschappenbunker (expositie omgekomen Terschellinger zeelieden)

G65 Commandobunker (expositie bodenvondsten)

G24 Bunker K (expositie Udet Boje)

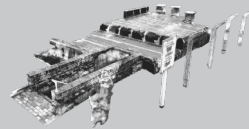
Er is inmiddels een onderscheid aangebracht tussen, voor het publiek opengestelde bunkers die alleen tijdens een rondleiding bezocht kunnen worden, en enkele bunkers die ook toegankelijk zijn voor het publiek zonder dat wordt deelgenomen aan een rondleiding.

Het lange termijnbeleid van de Stichting is dat een beperkt aantal bunkers zorgvuldig wordt ingericht. Het doel is dus niet om alle uitgraven bunkers in te richten.

In de komende jaren wordt de uitvoering van dit hoofdstuk vormgegeven door de werkgroep inrichting bunkers. Bijzonder aandachtspunt voor de werkgroep leider is de afstemming met de werkgroep leider collectiebeheer. Naast de structurele inrichting van bunkers is het wenselijk om tijdelijke-of thematische exposities te kunnen laten inrichten door een afzonderlijk ingerichte werkgroep, die tevens verantwoordelijk is voor de expositie in het Informatiecentrum.

8. TOEKOMSTVISIE

In hoofdstuk 7 is al gesproken over de Toekomstvisie Bunker Museum en in dit hoofdstuk gaan we daar wat verder op in.

Samen met het architectenbureau Hofmeijer&Dekker is er een faseplan opgesteld t/m 2032. Dit is een toekomstbeeld wat gezien moet worden als inspiratie voor wat het museum kan worden. Dit plan omvat 3 fases en een einddoel t.w.:

Fase 1: Huidige organisatie bestendigen

Ophalen verhalen WO2 getuigen	februari-april 2023
Opzetten werkgroep collectiebeheer	februari-april 2023
Doelgroepenonderzoek	februari-april 2023
Collectieplan ontwikkelen	februari-april 2023
Start jaarlijkse evaluatie financieel en inhoudelijk	februari-april 2023
Plan herinrichting Informatiecentrum	februari-juli 2023
Financiering herinrichting Informatiecentrum rondkrijgen	november-december 2023
Beleidsplan 2024-2027	december 2023
ANBI-status aanvragen	december 2023
Start plenaire vergaderingen vrijwilligers	januari 2024
Vrijwilligers onderzoek	januari-juli 2024
Herinrichting Informatiecentrum (uitvoering)	januari-november 2024
Bewegwijzering terrein	januari-november 2024
Nieuwe rondleidingen ontwikkelen	januari-november 2024
Huisstijl ontwikkelen	januari-november 2023
Gemeenschapsbunker in gebruik (wisselexpo)	jun-juli 2024

Fase 2: Terrein aanpakken/werkwijze uitproberen

Specialistisch publieksprogramma en onderzoeksstagair	2025-2028
Plan herinrichting buitenterrein	juli-november 2025
Herinrichting buitenterrein (financiering)	jan-juli 2026
Herinrichting buitenterrein (uitvoering)	september-november 2026
Opening buitenterrein	nov.-december 2026
Beleidsplan 2028-2031 ontwikkelen	juli-december 2027
Collectieplan 2028-2031 ontwikkelen	juli-december 2027
Wisselexpositie 1 o.l.v. museumprofessioneel (plan)	anuari-juli 2027
Wisselexpositie 1 o.l.v. museumprofessioneel (financiering)	augustus-november 2027
Wisselexpositie 1 o.l.v. museumprofessioneel (uitvoering)	januari-mei 2028
Wisselexpositie 1 o.l.v. museumprofessioneel (opening)	30 mei 2029

Fase 3: Positioneren museum en kennisinstelling

Museumregistratie aanvragen	januari 2029
Wisselexpositie 2 plan, financiering en uitvoering	januari 2029-mei 2030
Wisselexpositie 2 opening, looptijd, publieksprogramma	opening 4 mei-dec. 2031
Wisselexpositie 3 opening, looptijd en publieksprogramma	opening 4 mei 2023-dec.'33

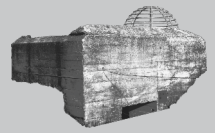
Einddoel: Internationale erkenning WOII museum

Lopende museumpraktijk

Een heel ambitieus toekomstbeeld en dit plan is ook niet in beton gegoten. Zoals al aangegeven is, dat dit toekomstbeeld moet worden gezien ter inspiratie voor wat het museum kan worden. Dat betekent dat het bestuur van Stichting Bunkerbehoud Terschelling dit hele traject de regie heeft. Als het bestuur op enig moment de indruk heeft, dat het organisatorisch of financieel niet te realiseren valt, kan het bestuur ten alle tijden zeggen dat we afzien van het realiseren van de verdere fases.

9. PUBLIEKSINFORMATIE

Algemeen

Een belangrijke doelstelling van de Stichting is het geven van informatie aan belangstellenden. Er is een goede start gemaakt met het openstellen van de stelling voor een breed publiek. In 2023 heeft het museum ca. 17.500 bezoekers mogen ontvangen.

Via de website wordt informatie verstrekt en elke week worden op Facebook de laatste ontwikkelingen uitgebreid en met foto's getoond. Kortom, er ligt een uitstekende aanzet voor een beleid dat erop gericht is informatie te geven aan een breed publiek, met de mogelijkheid ter plekke te ervaren hoe in oorlogstijd het leven in en rond de Tigerstelling zich afspeelde. Verdere ontwikkeling van de publieksinformatie is nodig omdat bezoekers voor de inkomstenstroom zorgdragen waarmee de Stichting de exploitatie rond kan krijgen. De uitbouw van de publieksinformatie kent verschillende sporen die hierna aan de orde zullen komen.

De reguliere exploitatie van de Stichting moet worden geborgd door inkomsten van de bezoekers. In de eerstkomende jaren wordt gestreefd naar een stijging van dit aantal. Als doelstelling wordt geformuleerd dat in de komende jaren een doorgroei wordt gerealiseerd naar minimaal 20.000 bezoekers op jaarbasis.

Marketing en public relations

Tot de kerndoelstellingen van de Stichting behoort een publieksgerichte werkwijze. Om deze werkwijze verder te intensiveren is een verdere uitwerking van de sterke punten noodzakelijk. Deze kernwaarden zijn:

- De complete aanwezigheid van de Tigerstelling. Vrijwel alle tot de stelling behorende bunkers zijn in het omliggende landschap nog steeds aanwezig; een prachtige ondersteuning van het authentieke verhaal;
- Het face-to-face contact met bezoekers. De gidsen vertellen het verhaal op een publieksaantrekkelijke manier en bieden ruimte tot direct contact tussen bezoekers en gidsen;
- Een goed geoutilleerd Informatiecentrum en een aantal toegankelijke en ingerichte bunkers. E.e.a. biedt voor de bezoeker een aantrekkelijk verblijf voor een aantal uren;
- Historisch authentiek verhaal;
- Bunkerervaring (beleven van het aanwezig zijn en leven in een bunker);
- Het hele project wordt gedragen door de vrijwilligers van de Stichting.

De Stichting VVV verzorgt in het algemeen de marketing en promotie van toeristische producten voor Terschelling.

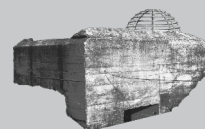
Daarvan maakt ook het promoten en verkopen van bezoeken aan de stelling deel uit. De VVV is een belangrijke dienstverlener en een schakel tussen potentiële belangstellenden en het concrete aanbod van de Stichting Bunkerbehoud Terschelling. De al bestaande samenwerking met de VVV wordt gecontinueerd. Minimaal eenmaal per jaar zal een afstemmingsoverleg plaatsvinden tussen vertegenwoordigers van de VVV, het bestuur van de Stichting ten aanzien van de dienstverlening door de VVV en de ontwikkelingen op het gebied van marketing en promotie.

De werkgroep nieuwsbrief vrienden/donateurs draagt zorg voor een halfjaarlijkse digitale nieuwsbrief. Deze nieuwsbrief wordt toegezonden aan de vrijwilligers, donateurs, sponsors, verwante instellingen en overige belangstellenden. Een belangrijk communicatiemiddel is de website van de stichting die voortdurend up to date zal moeten zijn. Nagegaan zal worden of via de sociale media de Tigerstelling aandacht kan genereren. De facebookpagina van de Stichting heeft nu een gemiddeld bereik van 5000 personen per week. Een hoge score dus.

Ook een hulpmiddel kan zijn, met enige regelmaat een expositie te organiseren die raakvlakken heeft met het oorlogsverleden van het eiland.

Het komt voor dat derden de vraag aan de Stichting voorleggen om gebouwen en terreinen te gebruiken voor andere activiteiten dan voor de reguliere bezoekers. Voorbeelden zijn gebruik tijdens het Oerol-festival, filmdagen, lezingen, bedrijfsbijeenkomsten, tentoonstellingen.

In voorkomende gevallen zal het bestuur met een positieve intentie aanvragen voor gebruik door derden beoordelen. Randvoorwaarde is bij gebruik door derden, dat de doelstellingen en de missie van de Stichting niet negatief beïnvloed worden. Tegenover het gebruik door derden dient een door het bestuur vast te stellen vergoeding te staan. Gebruik door derden kan van invloed zijn op de normale openstelling van het Informatiecentrum, bunkers en excursies. Mogelijke beperkingen dienen een uitzondering te blijven. Het is nodig voor het gebruik voor derden de spelregels uit te werken.

Beheer Informatiecentrum

Een doorgroei van het bezoekersaantal tot ca. 20.000 personen op jaarbasis zal mede alleen kunnen worden bereikt indien het Informatiecentrum in voldoende mate opengesteld en bemenst is. Gelet op het specifieke karakter van de werkzaamheden in het Informatiecentrum tijdens de openstellingsuren (bemensing balie, horeca, inkoop, verkoop artikelen, huishoudelijke werkzaamheden, beheer inrichting Informatiecentrum met inbegrip van het dagelijks beheer van het expositiedeel), functioneert er een werkgroep beheer Informatiecentrum. De werkgroep beheer Informatiecentrum stelt in overleg met het bestuur en de werkgroep excursies een openstellingsschema op waarbij de volgende uitgangspunten in acht worden genomen:

- Maak openstellingstijden in verschillende seizoenen en wijzigingen van tarieven ruim van tevoren bekend waardoor wederverkopers en gasten er met het plannen van de vakantie er tijdig rekening mee kunnen houden;
- In het winterseizoen minder open dan in het zomerseizoen;
- In de weekenden (vrijdag, zaterdag en zondag) ruimere openstelling dan op de overige dagen
- Minimaal 1 vaste dag gesloten;
- Openstelling concentreren in de middaguren;
- Excursies aan laten sluiten bij openingstijden Informatiecentrum

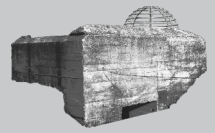
Omdat er de laatste jaren meer buitenlandse bezoekers ons museum bezoeken, zal er ook bezoekersinformatie in verschillende talen moeten worden aangeboden. In 2024 zal op initiatief van de werkgroep leider van het Informatiecentrum en het bestuur de verschillende informatie zoals, folders, bunkerroutekaart, expositie Informatiecentrum e.d. worden vertaald in het Duits, Engels en evt. Frans.

De entreprijs voor het Informatiecentrum en voor de deelname aan excursies wordt jaarlijks door het bestuur in het jaarplan vastgelegd. Daarbij wordt ook aangegeven of er al dan niet gewerkt gaat worden met groepskortingen.

De werkgroep leider van de werkgroep beheer Informatiecentrum draagt zorg voor een rooster dat maandelijks wordt vastgesteld zodat tijdig inzichtelijk is of er voldoende menskracht beschikbaar is voor de openstelling.

Binnen het beschikbaar gestelde financiële budget is de werkgroep beheer Informatiecentrum belast met de inkoop ten behoeve van de horecavoorziening. De werkgroep draagt tevens zorg voor de huishoudelijke taken in het Informatiecentrum. In overleg met de penningmeester stelt de werkgroep regels op voor een zorgvuldig kassabeheer.

Rondleidingen en doelgroepen

Om door te kunnen groeien naar een bezoekersaantal van 20.000 in de komende jaren is het nodig dat de werkgroep excursies in overleg met het bestuur nader uitwerkt op welke wijze deze bezoekersstroom bediend kan worden. Nagegaan zal worden:

- Of en in hoeverre aan de vraag naar uitgebreide rondleidingen beantwoord kan worden;
- Of de uitgebreide rondleidingen aangevuld kunnen worden met beperktere rondleidingen gericht op bepaalde doelgroepen zoals gezinnen met kinderen;
- Op welke wijze het bezoek aan het Informatiecentrum zonder rondleiding aantrekkelijk gemaakt kan worden bijvoorbeeld door het verder ontwikkelen van de bunkerroute en door de openstelling van verschillende bunkers met een QR-code voor het publiek buiten de rondleidingen;
- Of en op welke wijze invulling kan worden gegeven aan een doelgroepenbeleid zoals scholieren, aangepaste excursie voor de "grijze golf", gezinnen met kinderen, de buitenlandse bezoekers etc.;
- Waar het aantrekkelijk is om aansluiting te zoeken bij andere evenementen op het eiland of bij nationale evenementen zoals de nationale bunkerdag. Ook het deel uitmaken van de routing van georganiseerde wandeltochten zoals de Fjoertoer is een aantrekkelijke optie.

Al deze zaken zullen niet van vandaag op morgen gerealiseerd kunnen worden. Wel is van belang dat in een werkplan een gestructureerde lijn wordt uitgezet. Dan zijn de doelen helder waar de Stichting naar toe werkt en dan is het haalbaar om toe te groeien naar een bezoekersaantal van 20.000 personen op jaarbasis.

Rondleidingen en gidsenoverleg

Essentieel voor het bereiken van de doelstellingen van de stichting is een voldoende aanbod aan rondleidingen. Daarvoor is een poule van gidsen nodig. Eind 2023 kon de stichting beschikken over een poule van 14 gidsen. Dit lijkt voldoende, maar deze excursieleiders zijn niet altijd beschikbaar en hebben zo hun voorkeur voor bepaalde dagen. Dit aantal is te beperkt. Doelstelling is een poule van minimaal 6 gidsen tot de beschikking te hebben, die in het hoogseizoen bijna 100 % beschikbaar zijn.

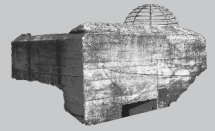
Het bestuur is zich ervan bewust dat we de komende tijd goed moeten nadenken over, hoe gaan we in de nabije toekomst de excursies organiseren. Het aantal excursieleiders zal teruglopen, dus het bestuur zal met een plan moeten komen hoe we dit gaan regelen in de toekomst.

In de "Toekomstvisie Bunker Museum" wat in 2021 is opgesteld hebben we het als volgt verwoord:

Het Bunker Museum is de laatste jaren hard gegroeid en veranderd. Veel bezoekers hebben het verhaal over de Tiger en de oorlogsjaren op Terschelling meegekregen en zijn altijd vol verbazing en verwondering aan het einde van een bezoek. Nog steeds komen er ieder jaar nieuwe bezoekers die weinig tot niets wisten van het bestaan van bunkers op het eiland of ons werk binnen het museum, tegelijkertijd komen er veel bezoekers na één of twee jaar terug om de voortgang te bekijken en het verhaal opnieuw te horen.

- *We hikken er echter tegen aan dat de grootste veranderingen binnen het terrein nu zijn geweest en dat sommige elementen al een aantal jaren hetzelfde zijn.*
- *Er zit een houdbaarheidsdatum op het systeem van rondleidingen zoals we dat nu uitvoeren, zowel door het eventueel wegvallen van excursieleiders nu, of in de toekomst.*
- *Gebrek aan toestroom van nieuwe vrijwilligers tegenover het enorme aantal bezoekers dat allemaal de volledige beleving willen ervaren. Veel gehoorde opmerking dat het moeilijk is om een rondleiding te boeken, ze zitten al snel vol.*
- *Veel bezoekers zijn erg geïnteresseerd in de "hoofdschotels" als de Bertha en de Sleutel, en maar weinig mensen lukt het i.v.m. de beperkte capaciteit van de rondleidingen om binnen te kijken. Het is haast exclusief om in onze mooiste bunkers te kijken.*

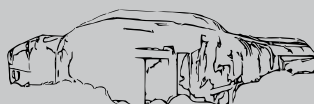
Op de lange termijn zullen we naar een systeem toe gaan dat de bezoekers het museum zelfstandig kunnen bezoeken zonder daarbij elementen te moeten missen. Daarbij gaat de mogelijkheid om verschillende bunkers te bezichtigen met een QR-code een belangrijke rol spelen. Rondleidingen kunnen nog apart worden aangeboden, er zal altijd vraag naar blijven, maar dit moet iets exclusief worden waar niet iedere bezoeker meer in is geïnteresseerd zodat de druk ervan af gaat. Rondleidingen zullen dan eventueel op andere tijden worden gelopen. Bijvoorbeeld s 'morgens rondleidingen en in de middag de algemene openstelling.

Vanwege het grote belang van gidsen voor de publieksinformatie kent de Stichting een gidsenoverleg. Het bestuur zal samen met de thans beschikbare gidsen, blijven werken aan uitbreiding van het aantal gidsen. De werkgroep leider excursies zal het voortouw nemen om de opleiding van gidsen uit te werken op papier zodat de rondleidingen qua inhoud en kwaliteit op elkaar zijn afgestemd. Eveneens zal worden beoordeeld of de huidige twee uren rondleiding kan worden aangevuld met andere varianten. Gedacht kan worden aan een kortere variant voor ouderen of gezinnen met kinderen al dan niet in combinatie met de zelf te lopen bunkerroute.

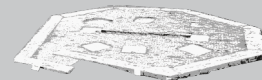
De gidsen zijn allen deelnemer aan het gidsenoverleg onder leiding van de trekker van dit overleg. Daar wordt gesproken over de beschikbaarheid van de deelnemers, de inhoudelijke afstemming van het verhaal en het opleiden van nieuw gidsen.

Het gidsenoverleg maakt onderdeel uit van de werkgroep excursies. De werkgroep leider excursies deelt tijdig aan de werkgroep leider beheer Informatiecentrum mee welke rondleidingen op welke tijdstippen de komende weken verwacht kunnen worden. De werkgroep leider excursies zal proberen de rondleidingen zoveel mogelijk binnen de openingstijden van het Informatiecentrum te plannen. Hierover zal hij overleg met de werkgroep leider van de werkgroep beheer Informatiecentrum hebben.

De prijs van deelname aan een rondleiding wordt jaarlijks door het bestuur vastgelegd in het jaarplan.

10. COLLECTIEBEHEER

In de afgelopen jaren zijn al veel objecten deel gaan uitmaken van de bezittingen van de Stichting. Het gaat dan met name om objecten in de bunkers, expositiestukken, documentatie, boeken e.d. Deze zijn zowel zelf aangeschaft als verkregen door schenking of in bruikleen. Het is het door de omvang van het aantal objecten noodzakelijk inhoud te geven aan een visie op het documentatiebeheer en de inrichting van de bunkers.

In 2022 is de werkgroep collectiebeheer in samenwerking met het Behouden Huis begonnen met het digitaliseren van onze collectie in het systeem Atlantis. Dit in het kader van Erfgoed Terschelling. Er is een handleiding, beoordelings- en registratieformulier opgesteld en deze zijn in 2023 geïmplementeerd.

De komende jaren zal verder inhoud worden gegeven aan de opbouw en registratie van de collectie. De gehele collectie wordt digitaal geregistreerd. Voor de al aanwezige collectiestukken zal worden nagegaan of er nog inspanningen nodig zijn om ze in stand te houden. Het bestuur en de werkgroep collectiebeheer zullen erop toezien dat er alleen objecten e.d. worden aangenomen die aan bepaalde eisen voldoen die de werkgroep collectiebeheer heeft opgesteld. In de Bertha bunker is een ruimte in gebruik als depot. Daar liggen objecten, boeken e.d. die nog gedigitaliseerd moeten worden of die moeten worden afgestoten.

Het plan is om na de herinrichting van het Informatiecentrum een documentatiecentrum, als onderdeel van het Informatiecentrum, zoveel als mogelijk documentatie bijeen te brengen over Terschelling in de Tweede Wereldoorlog. Onder documentatie wordt hier verstaan publicaties, foto's en ander beeldmateriaal, propagandamateriaal etc. Niet alles behoeft in het documentatiecentrum aanwezig te zijn. Ook kan gewerkt worden met verwijzingen naar musea of particulieren waar relevante verzamelingen bewaard worden, zoals het fotoarchief van het Museum 't Behouden Huys. De aanwezige documentatie wordt zorgvuldig geregistreerd.

Voor het collectiebeheer is in hoofdstuk 7 is ingegaan op de inrichting van de bunkers. Voor het collectiebeheer is uitgangspunt dat de bunkers worden ingericht met materiaal waarvan de Stichting het eigendom kan verwerven. Indien er sprake is van een schenking door derden, wordt de schenking schriftelijk vastgelegd. Het al dan niet accepteren van een schenking is onderdeel van een actief collectiebeleid. Voor de Stichting is het van belang dat geschonken attributen een daadwerkelijk verband hebben met het functioneren van de stelling in de oorlogsperiode. Er zal alleen gebruik worden gemaakt van de mogelijkheid van bruikleen na overleg met het bestuur. Voor tijdelijke exposities kunnen we ook overgaan tot bruikleen. De werkgroep collectiebeheer krijgt ook de beschikking over een jaarlijks budget. Zij kunnen dan zelfstandig objecten aankopen die in de collectie passen van het Bunker Museum. Dit gaat wel in alle gevallen in overleg met het bestuur.

Nader onderzocht dient te worden of al het werk van de Stichting ook vertaald kan worden in educatieve activiteiten bijvoorbeeld ten behoeve van het onderwijs. Inzicht in het verleden kan helpen om de toekomst te begrijpen. Educatieve activiteiten van scholen van het eiland, maar ook scholen van de wal die gekoppeld worden met een bezoek aan de stelling, kunnen op een zeer aanschouwelijke wijze inzicht verschaffen in het oorlogsverleden van het eiland. Ook is er wellicht belangstelling voor een verdiepende cursus voor belangstellenden.

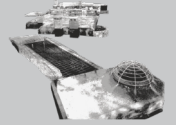
De uitvoering van dit hoofdstuk wordt vormgegeven door de werkgroep collectiebeheer zo mogelijk in nauwe samenwerking en met steun van het Museum 't Behouden Huys.

De werkgroep leider van de werkgroep collectiebeheer draagt zorg voor een goede afstemming met de werkgroep leider van de werkgroep inrichting Informatiecentrum en bunkers.

11.

RELATIEBEHEER

De Stichting kan alleen haar doelstellingen bereiken indien er voldoende maatschappelijk steun is. Niet alleen van vrijwilligers, maar ook van belangstellenden, sponsors en instellingen op het eiland waar de Stichting raakvlakken mee heeft. Daarom worden de volgende activiteiten ontplooid.

Vrienden/donateurs van de Stichting

Belangstellenden wordt de mogelijkheid gegeven om vriend/donateur te worden van de Stichting Bunkerbehoud Terschelling. Het bestuur bepaalt de minimum-hoogte van de donatie van vrienden. Tegenover deze donatie ontvangt de vriend/donateur tenminste elk half jaar een digitale nieuwsbrief.

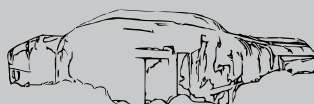
Sponsors

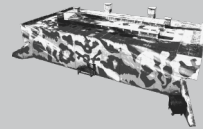
Bedrijven krijgen de mogelijkheid een sponsorcontract met de stichting af te sluiten. Het bestuur bepaalt het minimaal gevraagde sponsorbedrag. Tegenover een jaarlijkse sponsorbijdrage staat dat het bedrijf eveneens elk half jaar een digitale nieuwsbrief ontvangt. Tevens heeft het bedrijf recht op 1 x per jaar gratis toegang tot het Informatiecentrum en een QR-code voor de expositiebunkers voor maximaal 10 personen. Tevens wordt het bedrijf middels een bedrijfslogo vermeld op de website van het Bunker Museum.

Adviesraad

De Stichting wil onderdeel uitmaken van de samenleving op Terschelling, dus de Stichting staat open voor overleg met andere partijen waarmee de Stichting raakvlakken heeft.

Verder zal het bestuur zich de komende tijd oriënteren op instellingen/musea die zich eveneens bezighouden met het zichtbaar maken en houden van oorlogserfgoed. In en buiten ons land zijn verschillende initiatieven gaande waar afgetast kan worden of een samenwerking een meerwaarde kan hebben en of er mogelijkheden zijn om tot een kennisdeling te komen. Uiteraard worden in het kader van het project "Wadden in oorlog" contacten met de initiatiefnemers op de andere Waddeneilanden voortgezet. Maar gelet op de stormachtige ontwikkeling die de Stichting doormaakt, is het wenselijk ook elders contacten te leggen.

De in dit beleidsplan omschreven doelen en acties zullen alleen gerealiseerd kunnen worden indien voldoende financiële middelen beschikbaar zijn.

Exploitatie en ontwikkeling van de Tigerstelling brengen mee dat er financiële risico's worden gelopen. In de komende jaren zal het bestuur in beeld brengen wat de risico's zijn die de stichting loopt. Aan de hand van deze risicoanalyse zal worden bepaald welke buffer de stichting minimaal moet aanhouden. Tot dat tijdstip zal een buffer van € 75.000,- worden aangehouden.

Exploitatie van de Tigerstelling kost geld maar levert ook geld op. Aan de kostenkant staan uitgaven voor gas, water, licht, verzekeringen, belastingen, inkoop horeca Informatiecentrum, toiletpapier, ICT en ga zo maar door. Daartegenover staan inkomsten uit entreegelden en rondleidingen. De reguliere inkomsten bedroegen in 2022 op jaarbasis ong. EUR 155.000. In de jaarlijkse begroting zal steeds worden uitgewerkt welk deel van deze middelen nodig is om de kosten van het dagelijks beheer te dekken.

In overleg met de relevante werkgroepen zal het bestuur een overzicht maken van de jaarlijkse onderhoudskosten. Ook deze kosten moeten uit de hiervoor genoemde inkomsten worden gedekt. Dat kan alleen indien de stichting erin blijft slagen veel onderhoud uit te voeren in de vorm van vrijwilligerswerk. Tot dusver is dat uitstekend gelukt.

Wanneer de normale exploitatie voldoende middelen genereert om de daaruit voortvloeiende lasten en reserveringen te kunnen bekostigen, zal met een eventueel overschot een investeringsreserve worden aangewend voor ontwikkelprojecten.

Ook zijn er inkomsten van donaties van de vrienden van de Tigerstelling. Deze inkomsten zullen zoveel als mogelijk worden ingezet voor de verdere ontwikkeling van het weer zichtbaar maken van de Tigerstelling (terrein en inrichting).

Binnen de Stichting leven nog vele wensen. Wensen inzake het zichtbaar maken van een aantal bunkers en het inrichten van enkele bunkers. O.a. het plaatsen van een Flak geschut, het plaatsen van een Würzburgradar, en het inrichten van de Udet Boje staan nog op het wensenlijstje. Deze of andere projecten zullen alleen worden opgestart indien duidelijk is dat er voldoende financiële middelen zijn om tot uitvoering over te gaan. Middelen die gevonden kunnen worden in de bijdragen van de Vrienden van de Tigerstelling, sponsorbijdragen, subsidies van met name gemeente en provincie, diverse fondsen en schenkingen of erfstellingen. Het bestuur zal als basisregel hanteren: eerst zekerheid over de middelen, dan pas uitvoering van een voornemen.

Het bestuur draagt zorg voor het opstellen van het jaarplan, de jaarlijkse begroting met daarbij gevoegd meerjarenramingen, het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarplan blijft binnen de kaders van dit beleidsplan en geeft een nadere uitwerking voor het betreffende jaar van de prioritering van activiteiten, de haalbaarheid en de toedeling in verantwoordelijkheid voor taken. Een jaarplan bevat:

- Een omschrijving van projecten die in het komende kalenderjaar worden opgepakt en welke werkgroepen met de uitvoering zijn belast;
- Indien nodig een prioritering van projecten;
- Een beschrijving van de wijze waarop de kosten van activiteiten worden gedekt;
- Een beschrijving van de wijze waarop zo nodig externe middelen voor de uitvoering van een project of activiteit worden geworven;
- De toedeling van budgetten aan de reguliere werkgroepen;
- Een beschrijving van de doelstelling op het gebied van openstelling van het Informatiecentrum en de publieksbunkers op de stelling;
- De hoogte van de entreeprijs Informatiecentrum en de prijs voor deelname aan een rondleiding.

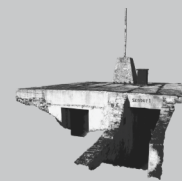
ANBI-status

In december 2023 zal het bestuur de ANBI-status aanvragen voor de Stichting. Volgens de publicatieplicht zal er op de website van de Stichting hier informatie over worden gegeven.

13.

EVALUATIE

Dit beleidsplan wordt in 2027 geëvalueerd. Het bestuur draagt daarvoor zorg en betreft de vrijwilligers bij de evaluatie.

Bezoekersaantallen zeggen veel, maar ook zal aan bezoekers gevraagd moeten worden wat zij als positief ervaren aan het bezoek en de rondleiding en wat voor verbetering vatbaar is. Doel van deze activiteit is dat tijdig voor de evaluatie van dit beleidsplan in 2027 een goed inzicht bestaat mogelijke verbeterpunten.

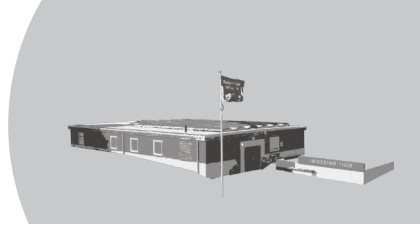
Het bestuur besteedt in de evaluatie ook aandacht aan de vraag of de doelstelling van de Stichting beperkt moet blijven tot het erfgoed uit de Tweede Wereldoorlog op de Tigerstelling of dat de blik verruimd moet worden naar erfgoed op andere locaties op het eiland.

Het bestuur besteedt dan tevens aandacht aan de vraag of er redenen zijn om de doelstelling van de stichting te verbreden tot het gehele oorlogsverleden van het eiland. Diverse gebeurtenissen en locaties op het eiland zijn verbonden met een oorlogsverleden maar niet gebonden aan de Tweede Wereldoorlog. Denk bijvoorbeeld aan de enige nog bestaande bunker uit de Eerste Wereldoorlog op het eiland.

Het zichtbaar en toegankelijk maken van de Tigerstelling is voor de komende beleidsperiode de opgave. Maar het oorlogsverleden van Terschelling kent veel bijzondere momenten die het waard zijn aan de vergetelheid te ontrukken??

BIJLAGE 1

ORGANISATIESCHEMA STICHTING BUNKERBEHOUD TERSCHELLING JANUARI 2024

Bestuur

Jort Spanjer (voorzitter)
Roland Knop (secretaris)
Jochem v.d. Wal (penningmeester)
Mirjam Bolhuis (algemeen bestuurslid)
André Zeijlemaker (algemeen bestuurslid)
Koen Weterings (algemeen bestuurslid)

Werkgroepen

Werkgroep Historie/Museale vormgeving/inrichting bunkers, IC, exposities

Hille van Dieren
Lieuwe Kaspers

Werkgroep techniek, ICT, materiaalbeheer

André Zeijlemaker

Werkgroep nieuwsbrief vrienden/donateurs

Koen Weterings
Peter de Jong
Jaap Spits

Werkgroep archief

Roland Knop
Mirjam Bolhuis
Merel Leys
Jaap Spits

Werkgroep Informatiecentrum

Marga Wortel (coördinator)
Frits Schaap

Werkgroep onderhoud terrein

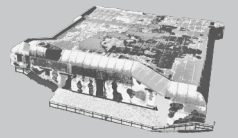
Cor Swart
Jacob Schepenaar

Werkgroep excursies

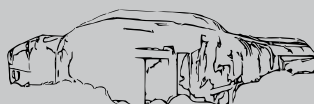
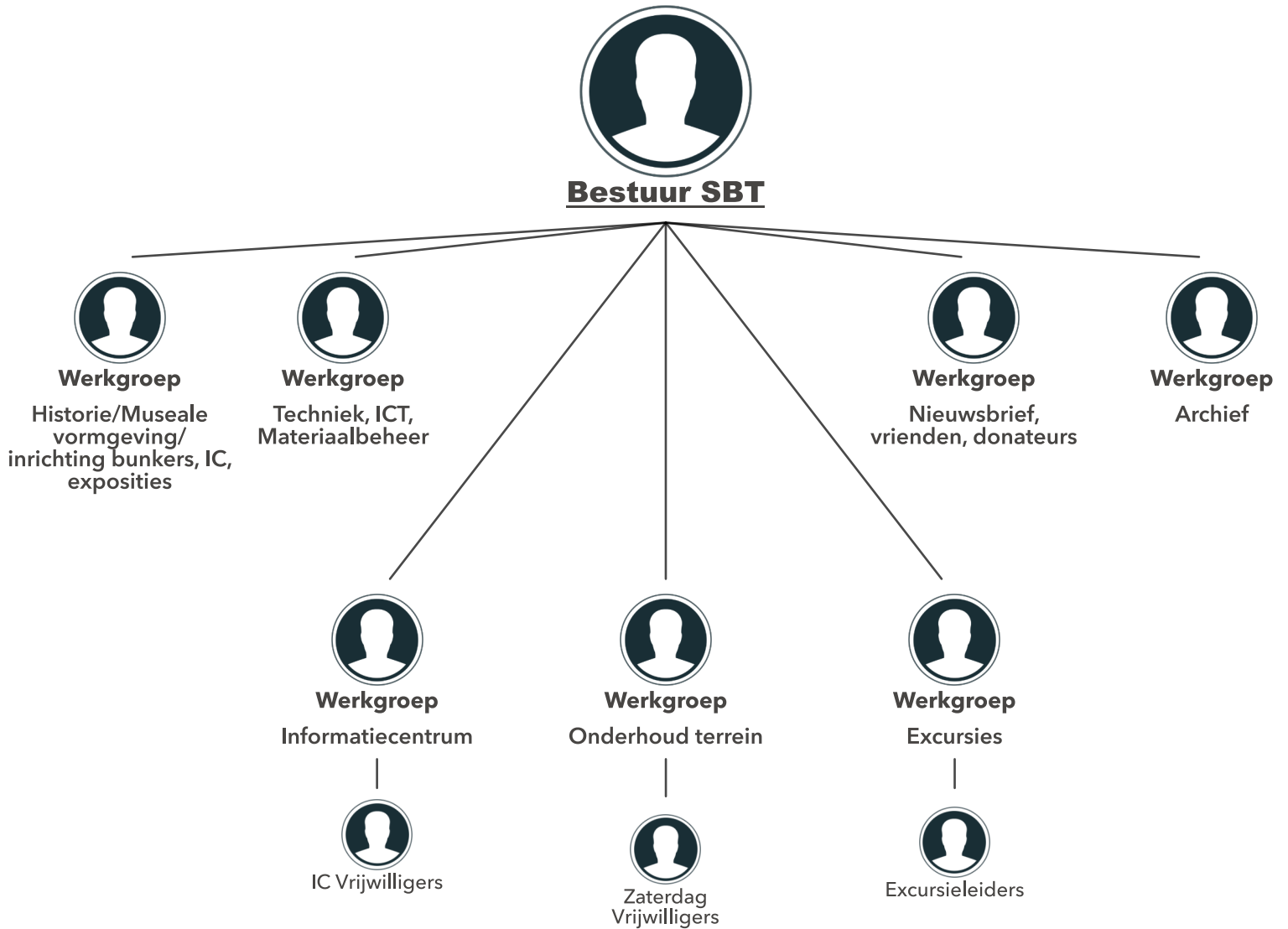
Peter de Jong (coördinator)

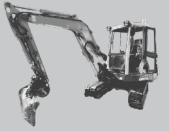
BIJLAGE 2

ORGANIGRAM STICHTING BUNKERBEHOUD TERSCHELLING JANUARI 2024

BIJLAGE 3

nr.	type	functie
G 3	STL409 A	luchtafweer FLAK(Fliege rabwehrkanone)
G 4	WÜRZBURG RIESE	voet voor een radartoren
G 5	KÜVER 467	manschappenbunker 6 pers.
G 6	VF 52A	manschappenbunker 6 pers.
G 8	MG 35	ziekenverzorging
G 9	KÜVER 467	verbandbunker
G 14	KÜVER 467 XL	bewaking
G 15	KÜVER 428	werkplaats
G 17	KÜVER 439	levensmiddelenbunker
G 18	KÜVER 467 XLVAR	Hauptfeldweibel (bedrijfsvoering)
G 19	KÜVER 467	manschappenbunker
G 20	KÜVER 467	opslag wapens en apparaten
G 21	KÜVER 467	betaalmeester
G 22	KÜVER 408	apparatuur licht-of radiobaken
G 23	ST.L410 A	luchtafweer 3.7 cm FLAK(Sleutelbun ker)
G 24	KÜVER 467	manschappenbunker 6 pers.
G 25	MG 35	Mini bunker
G 27	KÜVER 434	Trafo bunker
G 28	KÜVER 537	kantine <infocentrum>
G 29	KÜVER 428	commandant Tiger
G 32	FA	ziekenhuis
G 33	KÜVER 467 L.VAR	officiersbunker
G 34	FA	vuilnisopslag
G 35	KÜVER 467 XXLVAR	fourier <dwangarbeiders>
G 36	KÜVER 430	bewaking
G 37	MG 35	munitiebunker
G 38	VF 52A	voorraadbunker
G 39	KÜVER 580	garage
G 41	KÜVER 467XLVAR	officiersbunker<ingericht>
G 42	VF 2a	gevechtsschuilplaats <expositie>
G 44	MG 35	munitieopslag
G 45	KÜVER 431	noodstroombunker 70 KVA <expositie>
G 47	FA	MG machinegeweerpositie
G 48	VF 58C	Tobruk (mitrailleurpostelling)
G 49	KÜVER 430	manschappenbunker 6 pers.
G 50	KÜVER 413	manschappenbunker 12 pers.
G 51	FA	Freya radar
G 52	ST.L487	commandobunker Bertha
G 53	VF1a	gevechtsschuilplaats
G 54	KÜVER 467 XLVAR	manschappenbunker <start excursie>
G 56	KÜVER 412	manschappenbunker 6 pers.
G 58	VF 58C	Tobruk
G 59	KÜVER 467	zender 1
G 61	KÜVER 467 XLVAR	manschappenbunker voor FLAK <zeelieden>
G 62	ST668	gasdichte bunker voor 6 pers.met Tobruk
G 63	KÜVER 408	gevangenis
G 64	KÜVER 409	telefoonbunker
G 65	KÜVER 424	eerste commandobunker <expositie>
G 66	ST668	gasdichte bunker voor 6 pers.met Tobruk
A	UDETB OJE	reddingsboei piloten
B		monumententuin

